

стратегічних управлінських рішень. У цьому аспекті особливої важливості набувають проблеми побудови раціональних взаємовідносин між складовими виробничого потенціалу та управління ними. Виробничий потенціал проявляється через систему ресурсів та нагромаджених засобів виробництва: основних та оборотних фондів, робочої сили. Зв'язок між складовими виробничого потенціалу визначається економічними відносинами, що склались у процесі суспільного виробництва, та ступенем досконалості господарського механізму, який обумовлює ці відносини.

Проаналізувавши 23 літературних джерела, можна ствердити, що за сукупністю складових виділяється таке визначення виробничого потенціалу “ сукупність ресурсів, що здатні виробляти певний обсяг продукції, матеріальних благ і послуг”, “виробничі фонди, трудові ресурси сфери матеріального виробництва, а також природні ресурси, що залучені в економічний оборот”, “ сукупність ресурсів без урахування реальних взаємозв'язків, що складається в процесі виробництва”, “виробничі фонди та потужності” та “можливості підприємства, результатом реалізації яких є виробництво продукції, товари та послуги”.

За окремими складовими привертає увагу виділення виробничих фондів, засобів виробництва (8 із 23), сукупність ресурсів (8 із 23), трудові ресурси (5 із 23), виробнича потужність підприємства та обсяг продукції (по 4 із 23), виробництво продукції і послуг та ресурси виробництва (по 3 із 23). У восьми з двадцять трьох значень теж стверджують, що виробничий потенціал – це сукупність ресурсів і показників, а не один ресурс чи показник.

Література

1. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібник / Н. С. Краснокутська. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. - 351 с.
2. Диверсифікаційні засоби забезпечення стабільного розвитку переробних підприємств в умовах економічних трансформацій / Кінаш І.А., Н. Б. Кирич, О. Б. Погайдак // Монографія. – Тернопіль: Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль, 2010. – 524 с.

Луиза Батукова

к.э.н., доцент,

ГОУ ВПО Сибирский государственный аэрокосмический университет
г. Красноярск, Россия

К ВОПРОСУ О СТРУКТУРНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ИННОВАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ

Сегодня весьма актуальным является вопрос о структурной организации инновационных систем различного уровня - от региональной до национальной. Несмотря на то, что эффективность структурной организации является принципиальным условием эффективности всего механизма инновационной системы, ему не уделяется должного внимания в рамках функционального подхода, который сегодня доминирует в вопросах разработки и формирования инновационных систем.

Функциональный подход предполагает следующую последовательность этапов анализа и формирования инновационной системы [1].

Первый этап - определение границ рассматриваемой инновационной системы. Указанный этап чаще всего рассматривается как чисто географический аспект.

Второй этап - выявление системообразующих групп, анализ основных элементов в каждой из них. К числу системообразующих групп причисляют следующие группы: частный сектор; государственный сектор (включая органы по

разработке политики, координации, финансированию и регулированию); исследовательский сектор (включая отраслевые научно-исследовательские организации, академии наук разного уровня, научно-исследовательские организации, университеты); организации по передаче технологии и прочие посредники; общественные организации; зарубежные партнеры. Также предполагается выявлять основные элементы данных групп, поскольку основной задачей является формирование политики поддержки их развития.

Третий этап - установление функций инновационной системы, включая: определение вклада основных элементов и системообразующих групп в выполнение функций инновационной системы; выявление отсутствующих или слабых элементов инновационной системы; выявление отсутствующих или слабых связей между элементами соответствующей инновационной системы» [1, с.19-26].

Указанный подход на первый взгляд представляется весьма технологичным, с точки зрения практической последовательности действий. Но анализ предлагаемых этапов позволяет говорить о недостаточной проработке следующих вопросов: 1) Каковы должны быть научно обоснованные принципы формирования национальной (региональной) инновационной системы? 2) Чем должна определяться граница национальной (региональной) инновационной системы? 3) Каковы критерии эффективности частного сектора инновационной системы? 4) Каковы критерии эффективности государственного сектора инновационной системы? 5) Каковы критерии эффективности исследовательского сектора инновационной системы? Но главный вопрос – это какова должна быть структура инновационной системы? Выше приведенный функциональный подход предлагает некий усредненный вариант формирования инновационной системы.

Но без учета конкретных особенностей региона такой подход не обеспечит эффективности формирования инновационной системы. Инновационная система – это, по-существу, встроенная в социально-экономическую систему подсистема, стимулирующая ее развитие. Ее значимой особенностью является то, что вектор приложения ее сил направлен на мезосистемы данной социально-экономической системы. Именно развитие соответствующих мезосистемы «тащит» за собой развитие всей социально-экономической системы.

Из этого следует, что при формировании региональной инновационной системы ее структура должна состоять из нескольких элементов, ориентированных на поддержку мезосистем. При этом должно быть учтено, мезосистемы сами по себе могут иметь различную конфигурацию – это могут быть отрасли, кластеры, технологические платформы, рыки различных уровней и так далее. Кроме того, мезосистемы различаются между собой по функциональной направленности.

Поэтому, разрабатывая концепцию инновационной системы, мы имеем дело со сложным процессом ее проектирования, в котором должны быть учтены уже на первом этапе все указанные особенности. В таблице 1 представлен принципиальный подход, к формированию структуры региональной инновационной системы.

Суть его состоит в том, что мы должны совершенно четко определиться по двум аспектам: 1) какое функциональное направление является приоритетным, 2) в какой конфигурации следует его развивать. От данного решения будет зависеть весь комплекс мер по развитию соответствующего объекта.

Таблица 1

Определение структурной организации региональной инновационной системы

Организационная конфигурация мезосистем – объектов управления	Приоритетное функциональное направление развития		
	Химическая промышленность	ОПК	Пищевая промышленность
Отрасль	X		
Кластер		X	X

СЕКЦІЯ 5
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Технологическая платформа		X	
Технологический пакет			X
рынок	X		

Если принять за основу приведенный подход, то возможно сформировать структуру инновационной системы, которая обеспечит необходимую концентрацию на развитии наиболее актуальных для данного региона производительных сил. Данный взгляд на региональную инновационную систему еще раз позволяет сделать вывод о том, что в основе ее формирования должны быть четко сформулированные стратегические цели развития соответствующего региона. Поэтому необходимо уходить от распространенной сегодня практики, когда сначала совершаются попытки сформировать инновационную систему, а затем формулируются цели развития и осуществляются попытки достичь их, опираясь на якобы сформированную инновационную систему.

Литература

1. Бондарева Н.Н. Национальные инновационные системы в России и ЕС/ Н.Н.Бондарева, А.Е.Варшавский, и др. Центр исследований проблем развития науки РАН М.: ЦИПРАН РАН, 2006. – 280 с.

Олексій Біленький

к.е.н., доцент,
ННЦ „Інститут аграрної економіки”,
м. Київ

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ЕКСПОРТ–ІМПОРТ КРАЇН СНД

Після розвалу СРСР кожна країна, яка в 1991 році увійшла до СНД, заснованого Білоруссю, Росією та Україною, пройшла і продовжує проходити важкий шлях від централізованої планової до ринкової економіки.

Тому, на нашу думку, цікавим буде надати аналіз їх соціально-економічного розвитку та експортно-імпоротної діяльності. З цією метою нами були використані дані статистичної бази ФАО, ЮНКТАД та Доповіді ООН щодо розвитку людини [1 – 3].

Проведений нами аналіз показав, що за 2000-2007 рр. населення СНД в цілому зменшилося майже на 3 млн осіб. При цьому основне зменшення чисельності населення відбулося в Росії (-4,7 млн) та Україні (-2,6 млн), тоді як у країнах з населенням переважно ісламського віросповідання воно зросло: Таджикистан (+554 тис.), Туркменістан (+475 тис.), Казахстан (+451 тис.), Киргизстан (+391 тис.) і Узбекистан (+2,1 млн).

Аналіз соціальних змін через оцінку величини паритету купівельної спроможності (ПКС), розрахунок якої щорічно проводить ООН, показав, що в цілому у кожній країні СНД цей показник збільшився - від 442 дол. США (Молдова) до 14690 дол. США (Росія). В Україні ПКС зріс з 3846 до 6914 дол. США, або на 3098 дол. США. Винятком є Киргизстан, де ПКС зменшився на 705 дол. США. Зазначимо, що тільки дві країни – Казахстан і Росія мають ПКС вище середньосвітового.

Таке підвищення купівельної спроможності населення було зумовлено достатньо високою динамікою зростання ВВП, обсяги якого збільшилися в Білорусі на 50% (найнижчий показник), а в Азербайджані – в 5,9 раза. У цілому по СНД ВВП зріс у 4,7 раза, сягнувши у 2007 році майже 1,7 трлн дол. США, або 3,1% світового показника проти відповідно 0,35 млрд і 1,1% у 2000 році.

Зростання виробництва зумовило значне поживлення експортно-імпоротної діяльності країн. У цілому по СНД обсяг експорту товарів зріс в 3,4 раза при